

RAPORTUL DE CERCETARE FINAL

(decembrie 2018)

realizat în cadrul proiectului

“Cultura de securitate și reziliența națională la amenințări hibride”

Dr. Marinel-Adi MUSTAȚĂ

În cadrul proiectului mi-am asumat, alături de Ionașcu Alina, obiectivul *Realizarea unui experiment-pilot prin care este evaluată relația de cauzalitate între cultura de securitate și calitatea deciziei în situații specifice agresiunii hibride.*

Obiectivul studiului

Schițarea unui “portret robot” al omului vulnerabil la fake news.

Participanți

Participanții la studiu (n = 157) au fost recrutați cu ocazia desfășurării conferinței internaționale “Comunicare strategică vs fake news”, organizată în data de 17.11.2018, a workshop-ului PROSecurity, desfășurat între 22-23.11.2018 și în cadrul unor cursuri de carieră din Universitatea Națională de Apărare “Carol I” și Școala de Aplicație pentru Logistică General “Constantin Zaharia”. O sinteză a datelor demografice ale participanților este prezentată în Anexa 1.

Calitatea datelor

Inițial, au fost înregistrate 183 de răspunsuri, dar după eliminarea înregistrărilor duplicate și a răspunsurilor care nu au trecut “testul atenției”, am validat 157 de răspunsuri. “Testul atenției” a constat în inserarea randomizată a patru itemi de control în cadrul instrumentului utilizat:

1. Este important ca respondenții să fie atenți la toate întrebările, de aceea am introdus această întrebare de control la care nu trebuie să selectați niciun răspuns.
2. Uneori persoanele care răspund la un chestionar nu sunt atente la toate întrebările, de aceea am introdus această întrebare de control la care nu trebuie să selectați niciun răspuns.

3. Adesea suntem nevoiți să ne asigurăm că respondenții sunt atenți la toate întrebările, de aceea am introdus această întrebare de control la care nu trebuie să selectați niciun răspuns. (x 2)

Participanții care au răspuns la mai mult de doi itemi de control au fost eliminați din baza de date. Am folosit acest standard relaxat deoarece platforma GoogleForm utilizată pentru administrarea chestionarului nu permitea debifarea unui răspuns, odată ce subiectul conștientiza că acest nu este oportun.

Nu au fost identificate cazuri extreme.

Măsurători

1. Participanților li s-a solicitat să evalueze plauzibilitatea unui număr de 35 de titluri posibile de știri colectate de pe site-uri precum janes.com/defence sau platforme de fact-checking precum stopfake.org (19 fake și 16 reale) pe o scală de la -2 (Sigur falsă) la +2 (Sigur adevărată). Provocarea lansată a fost de a acumula cât mai multe puncte, cu următoarele specificații:

“Dacă pentru o știre falsă selectați varianta “-2 - Sigur falsă”, acumulați 2 puncte. Dacă ați selectat varianta “-1 - Probabil falsă”, acumulați 1 punct. În schimb, dacă ați selectat varianta “1 - Probabil adevărată”, pierdeți 1 punct, în timp ce pentru varianta “2 - Sigur adevărată”, pierdeți 2 puncte. Dacă știrea este adevărată și ați selectat varianta “2 - Sigur adevărată”, câștigați 2 puncte...șamd. Varianta “0 - Nu știu” este neutră, nu pierdeți, dar nici nu acumulați vreun punct.”

2. Scor AOT (ACTIVELY OPEN MINDED THINKING): diferențe în modul în care utilizăm dovezile (opiniile celorlalți, informații care contrazic ceea ce credem) + a căuta în mod activ alternative la ceea ce credem.
 - Scala dedicată, 8 itemi, autoevaluare pe o scală de la 1 (Total dezacord) la 9 (Total acord)
 - Ex. de întrebări (a se vedea Anexa 3 pentru toate întrebările):

1. Oamenii ar trebui să ia tot timpul în considerare și dovezile care sunt împotriva a ceea ce cred.
2. Este important să perseverezi în ceea ce crezi, chiar dacă îți sunt prezentate dovezi care te contrazic.
3. Ar trebui să nu luăm în considerare dovezile care intră în conflict cu convingerile noastre bine întemeiate.

3. Scor NC (NEED for COGNITION): aplecarea către reflecție, către cunoaștere, plăcerea de a cunoaște

- Scala dedicată, 18 itemi, autoevaluare pe o scală de la 1 (Total dezacord) la 5 (Total acord)
- Ex. de întrebări (a se vedea Anexa 4 pentru toate întrebările):
 1. Prefer problemele complexe în dauna celor simple.
 2. Reflecția nu este tocmai ideea mea de distracție.
 3. Nu gândesc decât atât de intens pe cât sunt nevoit să o fac.

4. Scor DOGMATISM: certitudine relativ stabilă (rigidă) și nejustificată

- Scala dedicată, 19 itemi, autoevaluare pe o scală de la 1 (Total dezacord) la 9 (Total acord)
- Ex. de întrebări (a se vedea Anexa 5 pentru toate întrebările):
 1. Oricine caută în mod onest și autentic adevărul va sfârși prin a crede ceea ce cred eu.
 2. Sunt atât de multe lucruri pe care nu le-am descoperit încă, încât nimeni nu ar trebui să fie absolut sigur că ceea ce crede este corect.
 3. Lucrurile în care cred sunt atât de adevărate, încât nu aș putea să mă îndoiesc niciodată de ele.

5. Scor CRT (COGNITIV REFLECTION TEST): obișnuința de a testa răspunsurile rapide, intuitive, dar care sunt posibil eronate

- 4 itemi:
 - Dacă alergați într-o cursă și depășiți persoana de pe locul 2, pe ce loc vă aflați?

- Un fermier a avut 15 oi și toate în afara de 8 au murit. Câte oi mai are fermierul? (Răspuns numeric)
- Tatal lui Emily are trei fiice. Primele două se numesc April (Aprilie) și May (Mai). Cum se numește cea de-a treia fiică?
- Câți metri cubi de pământ sunt într-o groapă de 3 m lungime, 3 m lățime și 3 m înălțime? (Răspuns numeric).

6. Scor CULTURĂ DE SECURITATE: cunoaștere în domeniul studiilor de securitate și apărare

- 20 itemi, pe două niveluri de profunzime.
- Ex. (a se vedea anexa 6 pentru toate întrebările): (Nivel superficial) Conflictul din Siria a început în anul...

(Nivel de profunzime) Principala misiune a "căștilor albe" în Siria este reprezentată de

7. RELIGIOZITATEA, operaționalizată prin doi itemi în care participanții au evaluat gradul de acord pe o scală de la 1 la 5 cu următoarele afirmații:

1. Există cineva acolo sus care are grijă ca în viață să primești ceea ce meriți.
2. Sunt o persoană religioasă.

8. AUTOEVALUAREA GRADULUI DE INFORMARE, operaționalizată prin doi itemi în care participanții au apreciat cât de informați sunt despre evenimentele din mediul de securitate internațional și au estimat numărul de minute pe care îl petrec zilnic informându-se despre acest domeniu.

Procedura: participanților li s-a înmănat un fluturaș prin care li se explica scopul studiului, modalitatea de punctare a întrebărilor și avantajele participării (participanților cărora li s-a validat chestionarul completat au primit un raport personalizat cu scorurile obținute pentru primele 6 dimensiuni de mai sus, indicându-se percentile la care s-au situat pe fiecare dimensiune; a se vedea Anexa 7). Fluturașul a conținut și un cod QR către chestionarul aflat pe GoogleDrive (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe9neuAJsFZWxhltkwva6NJalhNK6PV-DJXR8dlKinFhAojA/viewform>). Participanții au utilizat propriile telefoane mobile pentru a completa chestionarul. Ordinea întrebărilor a fost randomizată. Nu a existat o limită de timp impusă și în sală a fost tot timpul un membru al echipei de cercetare.

Rezultate

În Tabelul 1 sunt prezentate corelațiile Spearman între variabilele de interes ale studiului. Având în vedere că au fost studiate opt variabile independente am setat $\alpha = 0,006$, corelațiile considerate semnificative statistic fiind doar cele care au trecut acest prag.

Se observă că punctajul obținut la evaluarea știrilor fake a fost pozitiv corelat cu cunoașterea și gândirea deschisă activă, fiind totodată negativ corelat cu dogmatismul și religiozitatea.

Pentru a cuantifica aceste presupuse asocieri am aplicat metoda regresiei liniare multiple ierarhice. Mediile și deviațiile standard ale variabilelor sunt prezentate în Tabelul 2. Rezultatele din Tabelul 3 arată că Modelul 2 conținând

Tabelul 2: Statistici descriptive

	Medii	Deviații standard	N
Pfake	11.8153	8.82873	157
PAOT_TOTAL	36.1274	6.01038	157
PD_FLEXI	73.2420	19.08429	157
RELIGIOZITATE	6.9936	2.47681	157
PK_TOTAL	11.2484	2.63034	157

variabilele gândire deschisă-activă, cunoașterea, religiozitatea și dogmatismul, dintre care doar contribuția primelor două fiind semnificativă statistic, în timp ce cea de-a treia se apropie de pragul de 5%, explică mai bine decât modelul anterior vulnerabilitatea la fake news. În cazul modelului $R^2_{ajustat} = 0,129$, ceea ce înseamnă că modelul 2 explică 13% din scorurilor obținute la evaluarea știrilor fake. De asemenea, ponderea explicativă cea mai mare dintre cele trei variabile de interes o are gândirea deschisă-activă, urmată de cunoașterea din domeniu (Tabelul 4). Indicatorii mărimii efectului pentru cele trei variabile sunt $r_{sp} = 0,22$ pentru gândirea deschisă-activă, $r_{sp} = 0,23$ pentru cunoașterea în domeniu și $r_{sp} = -0,13$ pentru religiozitate.

Tabelul 3: Sumarul modelelor cu variabilă dependentă scor știri false

Model	R	R pătrat	R pătrat ajustat	Modificare R pătrat	Semnificație statistică modificare F	Model
1	.371 ^a	.138	.121	8.67284	.138	.000
2	.436 ^b	.190	.169	8.43004	.053	.002
3	.454 ^c	.206	.180	8.37418	.016	.084

Model		Coficienți nestandardizați		Coficienți standardizați
		B	Eroarea standard	Beta
1	(Constant)	-5.013	8.046	
	PAOT_TOTAL	.468	.144	.319
	PD_FLEXI	.054	.045	.116
	RELIGIOZITATE	-.576	.288	-.162
2	(Constant)	-10.792	8.281	
	PAOT_TOTAL	.435	.143	.296
	PD_FLEXI	.050	.044	.107
	RELIGIOZITATE	-.513	.285	-.144
	PK_TOTAL	.610	.254	.182

În ceea ce privește scorul obținut la evaluarea știrilor reale nu am putut identifica nicio variabilă independentă care să coreleze cu variabila dependentă.

În continuare, am calculat și un scor agregat al evaluării știrilor false și adevărate. Se observă că punctajul total obținut la evaluarea știrilor a fost pozitiv corelat cu cunoașterea, gândirea deschisă activă, și nevoia de cunoaștere, fiind totodată negativ corelat cu dogmatismul și religiozitatea. Pentru a cuantifica aceste presupuse asocieri am aplicat metoda regresiei liniare multiple ierarhice. Mediile și deviațiile standard ale variabilelor sunt prezentate în Tabelul 5.

Tabelul 5: Statistici descriptive

	Medii	Deviații standard	N
PF_TOTAL	13.5032	9.24844	157
PAOT_TOTAL	36.1274	6.01038	157
PD_FLEXI	73.2420	19.08429	157
RELIGIOZITATE	6.9936	2.47681	157
PK_TOTAL	11.2484	2.63034	157
PNC_TOTAL	65.6115	9.09469	157

Tabelul 6: Sumarul modelelor cu variabilă dependent scor total știri

Model	R	R pătrat	R pătrat ajustat	Modificare R pătrat	Semnificație statistică modificare F
1	.371 ^a	.138	.121	.138	.000

2	.436 ^b	.190	.169	.053	.002
3	.454 ^c	.206	.180	.016	.084

Rezultatele din Tabelul 6 arată că Modelul 2 conținând variabilele gândire deschisă-activă, cunoașterea, religiozitatea și dogmatismul, dintre care doar contribuția primelor două fiind semnificativă statistic, în timp ce cea de-a treia se apropie de pragul de 5%, explică mai bine decât modelul anterior vulnerabilitatea la fake news, în timp ce modelul 3 (include și nevoia de cunoaștere) nu aduce un plus explicativ semnificativ statistic, sugerând mai degrabă o relație de mediere cu nivelul de cunoaștere în domeniu. În cazul modelului $R^2_{ajustat} = 0,18$, ceea ce înseamnă că modelul 2 explică 18% din scorurile obținute la evaluarea întregului set de știri. De asemenea, ponderea explicativă cea mai mare dintre cele trei variabile de interes o are gândirea deschisă-activă, urmată de cunoașterea din domeniu și religiozitate (Tabelul 7). Indicatorii mărimii efectului pentru cele trei variabile sunt $r_{sp} = 0,22$ pentru gândirea deschisă-activă, $r_{sp} = 0,23$ pentru cunoașterea în domeniu și $r_{sp} = -0,18$ pentru religiozitate.

Tabelul 7: Rezultatele analizei de regresie ierarhice pentru variabila dependent punctaj stiri total				
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients
		B	Std. Error	Beta
1	(Constant)	-4.222	8.341	
	PAOT_TOTAL	.488	.149	.317
	PD_FLEXI	.080	.046	.164
	RELIGIOZITATE	-.820	.299	-.220
2	(Constant)	-11.983	8.473	
	PAOT_TOTAL	.443	.146	.288
	PD_FLEXI	.074	.045	.152
	RELIGIOZITATE	-.736	.292	-.197
	PK_TOTAL	.820	.260	.233
3	(Constant)	-17.050	8.905	
	PAOT_TOTAL	.327	.159	.213
	PD_FLEXI	.072	.045	.149
	RELIGIOZITATE	-.797	.292	-.213
	PK_TOTAL	.835	.258	.238
	PNC_TOTAL	.146	.084	.144

Discuții

Prezentul studiu este unul pilot. Am încercat să vedem pe de o parte dacă varaibilele prezentate în literatură se confirmă și pe de altă parte dacă introducerea unor variabile legate de cunoaștere din domeniu aduce un plus explicativ vulnerabilității la fake news și a competenței de evaluare a plauzibilității unei știri, în general. În acest context semnalăm că gândirea deschisă-activă rămâne un predictor robust și în studiul nostru, dar și religiozitatea și posibil și dogmatismul, care pe alocuri s-a apropiat foarte mult de pragul de semnificație. În schimb, nu am putut identifica vreo dovadă care să susțină utilitatea testului cogniției reflexive, dar acest lucru este posibil să apară urmare a puterii statistice mici a acestui studiu pilot.

Se observă că în ecuațiile de regresie obținute există fie mult zgomot, fie multă incertitudine deoarece cea mai bună rată de explicare a varianței variabilei dependente s-a situat în jurul procentului de 20%. Acest lucru sugerează faptul că fie instrumentele nu sunt suficient de precise, fie există variabile de interes care rămân încă neidentificate.

În concluzie apreciez că studiul pilot este un exercițiu premergător util unui studiu cu o putere statistică superioară.

PREZENTĂRI REALIZATE ÎN PERIOADA DE RAPORTARE

1. Marinel-Adi MUSTAȚĂ, *Raționalitate și intuiție în decizia din domeniul militar*, Conferința națională științifică a Academiei oamenilor de Știință din România – Cercetare științifică în sprijinul dezvoltării durabile, Târgoviște, 20-22.09.2018, Book of abstracts p.106, ISSN 2601-5102.
2. Marinel-Adi MUSTAȚĂ, *Portretul robot al unui om vulnerabil la fake news*, Conferința științifică internațională Comunicare strategică vs fake news, București, 17.11.2018 (key-note speaker).
3. Marinel-Adi MUSTAȚĂ, *Portretul robot al unui om vulnerabil la fake news*, Atelierul de lucru PROSECURITY, București, 22.11.2018 (key-note speaker).

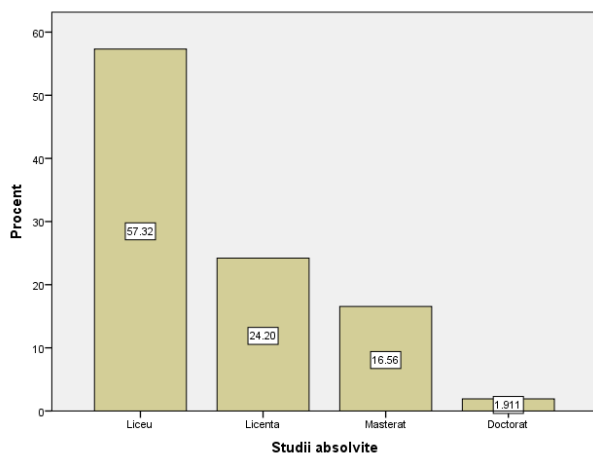
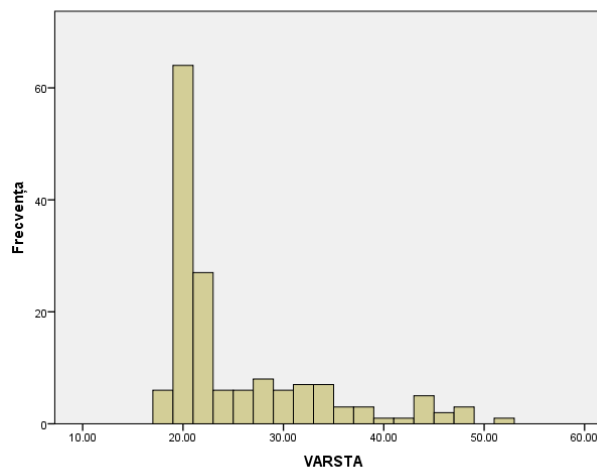
Tabelul 1: Corelațiile Spearman între variabilele studiului

	Scor_stiri_fake	Scor_stiri_adevarate	Scor_stiri_total	VARSTA	P_cunoastere_total	PCRT_TOTAL	PNC_TOTAL	PD_TOTAL	PAOT_TOTAL	RELIGIOZITATE	GRAD_INFORMATIONARE
Scor_stiri_fake	1	-.327**	.712**	.284**	.232**	.074	.154	-.282**	.301**	-.234**	.020
		.000	.000	.000	.004	.358	.055	.005	.000	.003	.806
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157
Scor_stiri_adevarate	-.327**	1	.431**	.042	.087	.020	.097	.051	.003	-.073	.109
	.000		.000	.607	.277	.800	.225	.617	.975	.362	.175
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157
Scor_stiri_total	.712**	.431**	1	.302**	.286**	.086	.219**	-.210*	.289**	-.278**	.100
	.000	.000		.000	.000	.286	.006	.038	.000	.000	.214
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157
VARSTA	.284**	.042	.302**	1	.202*	-.162*	.127	.191	.152	-.138	-.009
	.000	.607	.000		.011	.044	.115	.059	.057	.086	.915
	156	156	156	156	156	156	156	98	156	156	156
P_cunoastere_total	.232**	.087	.286**	.202*	1	-.061	.020	-.069	.128	-.125	.069
	.004	.277	.000	.011		.450	.805	.499	.111	.120	.389
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157
PCRT_TOTAL	.074	.020	.086	-.162*	-.061	1	.085	-.115	.055	-.038	-.008
	.358	.800	.286	.044	.450		.290	.259	.494	.633	.917
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157
PNC_TOTAL	.154	.097	.219**	.127	.020	.085	1	-.295**	.466**	-.048	.224**
	.055	.225	.006	.115	.805	.290		.003	.000	.546	.005
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157
PD_TOTAL	-.282**	.051	-.210*	.191	-.069	-.115	-.295**	1	-.638**	.298**	-.052
	.005	.617	.038	.059	.499	.259	.003		.000	.003	.613

	98	98	98	98	98	98	98	98	98	98	98
PAOT_TOTAL	.301**	.003	.289**	.152	.128	.055	.466**	-.638**	1	-.331**	-.006
	.000	.975	.000	.057	.111	.494	.000	.000		.000	.941
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157
RELIGIOZITATE	-.234**	-.073	-.278**	-.138	-.125	-.038	-.048	.298**	-.331**	1	.039
	.003	.362	.000	.086	.120	.633	.546	.003	.000		.629
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157
GRAD_INFORMAR E	.020	.109	.100	-.009	.069	-.008	.224**	-.052	-.006	.039	1
	.806	.175	.214	.915	.389	.917	.005	.613	.941	.629	
	157	157	157	156	157	157	157	98	157	157	157

Anexa 1: Sinteza datelor demografice ale participanților

VARSTA	
Media	24.89
Mediana	21.00
Modul	19.00
Deviația standard	7.92
Minim	18.00
Maxim	51.00

Domeniu	Frecvența	Procent
Filosofie	2	1,27
Științe militare	50	31,84
Științe aplicative (Medicină, IT, Inginerie, etc.)	16	10,19
Științe fizice (fizică, chimie, geologie, oceanografie, astronomie etc.)	3	1,91
Științe formale (matematică, logică, statistică)	10	6,36
Științelor sociale (sociologie, psihologie, management, economie, relații internaționale, comunicare, istorie, drept, pedagogie etc.)	76	13,15
TOTAL	157	

Anexa 2: Știrile evaluate în cadrul studiului

1. Germania donează vehicule blindate ușoare în valoare de 2,2 milioane de euro către Muntenegru.
2. Spania a înghețat vânzarea a 400 de bombe ghidate prin laser către Arabia Saudită urmare a unor suspiciuni de utilizare a acestora în Yemen.
3. Statele Unite ale Americii asigură aproximativ 90% din bugetul NATO.
4. La sfârșitul lunii aprilie, 2018, Israelul a lansat o bombă nucleară asupra unei baze iraniene din Siria.
5. Cehia și Slovacia anunță planuri comune de achiziții de armament.
6. Sergei Shoigu, ministrul apărării al Rusiei, a declarat că armata rusă "demonstrează deschiderea, prietenia și lipsa vreunui fel de agresiune împotriva țărilor străine".
7. Hillary Clinton a declarat: "trebuie să distrugem Siria pentru Israel".
8. SUA au impus o nouă rundă de sancțiuni asupra Rusiei după otrăvirea lui Skripal în Marea Britanie.
9. În telefonul liderului statului islamic capturat la începutul lunii martie au fost găsite numerele de contact ale fostului președinte american Barack Obama și ale altor lideri mondiali.
10. Fostul Ministru al apărării din Israel a amenințat Pakistanul cu un atac nuclear.
11. SUA au distrus mai mult de 90% din stocul de arme chimice și s-au angajat să finalizeze procesul până în 2023.
12. Pe pozițiile Forțelor Armate ale Ucrainei au sosit lunetiști americani.
13. Crimeea, 2016: Grupul de anchetă, condus de Olanda, ignoră datele radarelor transmise de Rusia, în cazul prăbușirii „Boeing”-ului malaezian asupra Donbasului!
14. Bugetul Lituaniei pentru apărare în anul 2018 este de 6,4 % din PIB !
15. Agențiile americane de informații au concluzionat că Moscova a încercat să influențeze alegerile prezidențiale în favoarea domnului Trump.
16. O femeie musulmană surprinsă plimbându-se nestingherită printre victimele actului terorist executat în Londra pe 22 martie!
17. După aderarea la UE, Suedia și Finlanda s-au prăbușit din punct de vedere economic!
18. China anulează discuțiile pe teme militare cu SUA ca formă de protest împotriva sancțiunilor impuse agenției chineze de achiziții militare.

19. Zborul MH17 a fost doborât de o rachetă ucrainiană din seria 9M38: documentele de arhivă declassificate sunt o dovadă incontestabilă a acestui fapt.
20. Intre 14 aprilie 2014 și 15 noiembrie 2017 conflictul din estul Ucrainei a ucis 10.303 de persoane, multe dintre ele civili.
21. Merkel a cerut Georgiei să accepte refugiați sirieni!
22. Ministerul apărării al Marii Britanii se pregătește pentru Exercițiul ‘Information Warrior 2019’.
23. Orașul suedez Falkenberg este condus de imigranți și există numeroase persoane care simpatizează cu ISIS în Trollhättan. O revoluție islamică a început în Suedia.
24. Căștile albe acuză regimul din Siria și Rusia de atacul chimic din Douma, unde un număr mare de civili au fost uciși!
25. În 2018, Letonia cheltuiește 2% din PIB cu apărarea, în creștere cu 0,3% față de 2017.
26. Oficiul Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR): Ucraina este singura responsabilă pentru toate victimele războiului din estul țării!
27. Președintele Trump a încheiat summit-ul NATO declarând că a convins membrii aliați să cheltuiască mai mult pentru armată.
28. Militarii “Regimentului Azov” promit „să organizeze atacuri teroriste” în cazul în care Olanda nu va aproba Acordul de asociere cu Ucraina.
29. Pakistan ar putea deține până la 250 de focoase nucleare până în 2025.
30. Misiunea Specială de Monitorizare (MSM) a Organizației pentru securitate și cooperare în Europa (OSCE) a ajuns la concluzia că tirurile de artilerie trase asupra centrului Donețkului, la 18 iulie au fost lansate de pe teritoriul controlat de Forțele Armate ale Ucrainei.
31. Coreea de Nord dispusă să dezafecteze permanent situl nuclear Yongbyon.
32. Incident armat serios între Rusia și forțele NATO în apropierea coastei Letoniei.
33. De la instalarea lui Trump la Casa Albă și până în ianuarie 2018, 98% din teritoriul deținut odată de ISIS a fost recuperat de forțele de coaliție.
34. Rusia a lansat o nouă serie de exerciții navale în Mediterana de Est cu scopul de a limita abilitatea Israelului de a lovi ținte din Siria.
35. Franța și Vietnamul semnează un acord de intensificare a cooperării militare.

Anexa 3: Forma scurtă a scalei AOT

1. O persoană ar trebui să ia tot timpul în considerare și posibilități noi.
2. Oamenii ar trebui să ia tot timpul în considerare și dovezile care sunt împotriva a ceea ce cred.
3. Este important să perseverezi în ceea ce crezi, chiar dacă îți sunt prezentate dovezi care te contrazic.
4. Unele puncte de vedere sunt prea importante pentru a le abandona, indiferent de cât de bine poate fi construit un caz împotriva lor.
5. Ar trebui să nu luăm în considerare dovezile care intră în conflict cu convingerile noastre bine întemeiate.
6. Ceea ce credem ar trebui tot timpul revizuit în urma aflării unor informații sau dovezi noi.
7. Nimeni nu mă poate convinge să abandonez un punct de vedere despre care știu că e corect.
8. Cred că loialitatea față de propriile idealuri și principii este mai importantă decât "deschiderea mentală".

Anexa 4: Scala NC (Need for Cognition)

1. Prefer problemele complexe în dauna celor simple.
2. Îmi place să am responsabilitatea gestionării unei situații care necesită multă gândire.
3. Reflecția nu este tocmai ideea mea de distracție.
4. Prefer să fac ceva care nu necesită atât de multă gândire în dauna unei activități care în mod sigur îmi va testa abilitățile de gândire.
5. Încerc să anticipez și să evit situațiile în care există șanse să fiu nevoit să gândesc în profunzime despre un subiect.
6. Găsesc satisfăcătoare situațiile în care trebuie să deliberez intens și pentru mult timp.
7. Nu gândesc decât atât de intens pe cât sunt nevoit să o fac.
8. Prefer să mă gândesc la proiecte zilnice, mici, în dauna celor pe termen lung.
9. Îmi plac sarcinile care necesită puțină gândire odată ce le-am învățat.
10. Ideea de a mă baza pe gândire pentru a-mi croi un drum până acolo sus, în vârf, mi se pare atrăgătoare.
11. Chiar îmi place o sarcină care presupune găsirea unei soluții noi la probleme.
12. A învăța noi modalități de a gândi nu mă încântă atât de mult.
13. Prefer ca viața mea să fie plină de puzzle-uri pe care trebuie să le rezolv.
14. Ideea de a gândi abstract mă încântă.
15. Prefer o sarcină importantă, care este dificilă din punct de vedere intelectual, în dauna uneia care este oarecum importantă, dar care nu necesită atâta gândire.
16. Mă simt mai degrabă ușurat decât satisfăcut după ce am completat o sarcină care a presupus mult efort mental.
17. Este suficient pentru mine că ceva 'își face treaba' . Nu mă interesează de ce sau cum funcționează.
18. De obicei reflectez asupra unor probleme chiar dacă ele nu mă afectează pe mine personal.

Anexa 5: Scala DOG (Dogmatism)

1. Oricine caută în mod onest și autentic adevărul va sfârși prin a crede ceea ce cred eu.
2. Sunt atât de multe lucruri pe care nu le-am descoperit încă, încât nimeni nu ar trebui să fie absolut sigur că ceea ce crede este correct.
3. Lucrurile în care cred sunt atât de adevărate, încât nu aș putea să mă îndoiesc niciodată de ele.
4. Niciodată nu am găsit un sistem de credințe sau idei care să explice totul într-un mod satisfăcător.
5. Este cel mai bine să fii deschis la toate posibilitățile și să fii gata să îți reevaluezi toate convingerile.
6. Opiniile mele sunt corecte și vor trece testul timpului.
7. Flexibilitatea este o adevărată virtute a gândirii, din moment ce poți foarte bine să te înșeli.
8. Opiniile și credințele mele se potrivesc perfect pentru a da o imagine foarte clară a lucrurilor.
9. Nu există descoperiri sau fapte care ar putea să mă facă să mă răzgândesc în privința celor mai importante lucruri din viață.
10. Sunt departe de a ajunge la concluzii finale în ceea ce privește aspectele centrale ale vieții.
11. Persoana care este absolut sigură că deține adevărul probabil nu-l va găsi niciodată.
12. Sunt absolut sigur că ideile mele despre lucrurile fundamentale în viață sunt corecte.
13. Oamenii care se contrazic cu mine ar putea să aibă dreptate.
14. Sunt atât de sigur că am dreptate în legătură cu lucrurile importante din viață încât nu există nicio dovadă care să mă facă să mă răzgândesc.
15. Dacă ești deschis la minte asupra celor mai importante lucruri din viață vei ajunge probabil la concluzii greșite.
16. Peste 20 de ani, unele dintre ideile mele despre lucrurile importante din viață probabil se vor schimba.
17. Flexibilitatea în gândire este un altfel de nume pentru lipsa unor păreri ferme și instabilitate în gândire.
18. Nimeni nu știe toate adevărurile esențiale asupra lucrurilor centrale din viață.
19. Într-o zi voi realiza probabil că ideile mele din prezent despre MARILE probleme sunt eronate.
20. Oamenii care se contrazic cu mine greșesc pur și simplu și adesea sunt și răi.

Anexa 6: Itemi care operaționalizează parțial cultura de securitate

1. Câte state alcătuiesc NATO?
 - a) 24
 - b) 29
 - c) 32
2. Cele mai mari contribuții ale membrilor NATO constau în:
 - a) Participarea la operațiile și misiunile NATO;
 - b) Finanțarea costurilor presupuse de funcționarea Alianței ca structură birocratică (personal & facilități);
 - c) Finanțarea echipamentelor deținute în comun de către aliați (ex: aeronava AWACS).
3. În ce an a avut loc anexarea Crimeei de către Federația Rusă?
 - a) 2014;
 - b) 2016;
 - c) 2012;
4. În conflictul din Ucraina, Acordul de încetare a focului Minsk II
 - a) Nu a fost semnat de către rebelii pro-ruși;
 - b) A fost respectat de către ambele tabere combatante ca urmare a începerii anului școlar;
 - c) A fost încălcat imediat printr-o ofensivă a rebelilor pro-ruși.
5. Donald Trump a fost ales președinte al SUA în anul:
 - a) 2014;
 - b) 2016;
 - c) 2017;
6. Din declarațiile făcute după summit-ul anual al NATO de la Bruxelles (2018), Donald Trump pare a fi mai degrabă:
 - a) Un susținător rezervat al Alianței;
 - b) Un adversar hotărât al Alianței;
 - c) Un indecis flexibil în relația cu Alianța.
7. O armă chimică este o armă care utilizează:
 - a) Substanțe biologice de luptă;

- b) Forța energiei emise de reacțiile de fisiune sau fuziune nucleare;
 - c) Substanțe chimice de luptă.
8. Una dintre următoarele țări nu face parte din Tratatul de non-proliferație a armelor nucleare:
- a) China;
 - b) Franța;
 - c) Israelul.
9. Conflictul din Siria a început în anul:
- a) 2011;
 - b) 2014;
 - c) 2009.
10. Principala misiune a "căștilor albe" în Siria este reprezentată de:
- a) asigurarea adăpostului și hranei pentru refugiați;
 - b) operațiuni de căutare și salvare a victimelor bombardamentelor;
 - c) culegerea de informații din dispozitivul forțelor pro-guvernamentale.
11. La al câtelea mandat de Președinte al Federației Ruse se afla Vladimir Putin:
- a) al 4-lea;
 - b) al 3-lea;
 - c) al 6-lea.
12. Doctrina militară a Federației Ruse enumeră printre principalele amenințări externe:
- a) Propaganda vestică prin care Rusia este prezentată ca un stat agresiv;
 - b) Efortul de a aduce infrastructura NATO mai aproape de granițele rusești;
 - c) Afectarea intereselor economice ale Rusiei din Africa.
13. Unul dintre următoarele state nu este membru al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa:
- a) Rusia;
 - b) Canada;
 - c) Mexic.
14. Monitorii participanți la Misiunea OSCE din Ucraina sunt:
- a) Personal militar;
 - b) Personal civil;
 - c) Personal mixt, atât militari cât și civili.

15. Capitala Letoniei este orașul:

- a) Tallinn;
- b) Vilnius;
- c) Riga.

16. Estonia va investi în achiziționarea unor capabilități neglijate de către NATO. Este vorba despre

- a) Tancuri;
- b) Avioane de transport militar;
- c) Sisteme de rachete antiaeriene de rază medie.

17. Conceptul-cheie al Strategiei Militare a Chinei este:

- a) proiecția forței;
- b) apărarea activă;
- c) țară, două sisteme.

18. Actualul Președinte al Chinei este:

- a) Jian Zeming;
- b) Xi Jinping;
- c) Hu Jintao.

19. În urma summit-ului SUA - RPD Coreea din iunie 2018, cel mai important mesaj transmis de către Donald Trump a fost:

- a) Coreea de Nord nu mai este o amenințare nucleară;
- b) Am realizat progrese timide în relația dintre cele două țări;
- c) Pacea mondială este la orizont, trebuie doar să ne străduim pentru a o obține.

20. Actualul Președinte al RPD Coreea este:

- a) Kim Il-sung;
- b) Kim Jong-un;
- c) Kim Jong-il.

Anexa 7: Modelul raportului personalizat

„Stimate respondent,

În cele ce urmează sunt prezentate scorurile d-voastră din cadrul studiului “Știre reală sau fake”. Prin această cercetare am colectat până în prezent date valide de la 157 de participanți, ceea ce înseamnă că vă puteți stabili un referențial robust pentru scorurile obținute. În această idee, pe lângă punctajul obținut la variabilele descrise mai jos, vi se va furniza și percentila în care vă situați în raport cu întregul eșantion. De exemplu, dacă alături de un anumit scor vi se indică faptul că sunteți în percentila 60, înseamnă că rezultatul d-voastră este mai mare decât 60% dintre scoruri.

Așadar, iată rezultatele:

1. PUNCTAJ TOTAL ȘTIRI (ADEVĂRATE + FAKE, 35 DE ȘTIRI): 27 percentila 91

2. PUNCTAJ ȘTIRI ADEVĂRATE (16 ȘTIRI): 4 percentila 56

3. PUNCTAJ ȘTIRI FALSE (19 ȘTIRI): 23 percentila 89

4. PUNCTAJ AOT (ACTIVELY OPEN MINDED THINKING)*: 44 percentila 86

* diferențe în modul în care utilizăm dovezile (opiniile celorlalți, informații care contrazic ceea ce credem) + a căuta în mod activ alternative la ceea ce credem.

- Scala dedicată, 8 itemi, autoevaluare pe o scală de la 1 (Total dezacord) la 9 (Total acord)
- Ex. de întrebări:
 1. Oamenii ar trebui să ia tot timpul în considerare și dovezile care sunt împotriva a ceea ce cred.
 2. Este important să perseverezi în ceea ce crezi, chiar dacă îți sunt prezentate dovezi care te contrazic.
 3. Ar trebui să nu luăm în considerare dovezile care intră în conflict cu convingerile noastre bine întemeiate.

5. PUNCTAJ NC (NEED for COGNITION): 69 percentila 66**

** aplecarea către reflecție, către cunoaștere, plăcerea de a cunoaște

- Scala dedicată, 18 itemi, autoevaluare pe o scală de la 1 (Total dezacord) la 5 (Total acord)
- Ex. de întrebări:
 1. Prefer problemele complexe în dauna celor simple.
 2. Reflecția nu este tocmai ideea mea de distracție.
 3. Nu gândesc decât atât de intens pe cât sunt nevoit să o fac.

6. PUNCTAJ DOGMATISM*: 54 percentila 16**

*** certitudine relativ stabilă (rigidă) și nejustificată

- Scala dedicată, 19 itemi, autoevaluare pe o scală de la 1 (Total dezacord) la 9 (Total acord)
- Ex. de întrebări:
 1. Oricine caută în mod onest și autentic adevărul va sfârși prin a crede ceea ce cred eu.
 2. Sunt atât de multe lucruri pe care nu le-am descoperit încă, încât nimeni nu ar trebui să fie absolut sigur că ceea ce crede este corect.
 3. Lucrurile în care cred sunt atât de adevărate, încât nu aș putea să mă îndoiesc niciodată de ele.

7. PUNTAJ CRT (COGNITIV REFLECTION TEST)**: 2 percentila 21**

**** obișnuința de a testa răspunsurile rapide, intuitive, dar care sunt posibil eronate

- 4 itemi:
 - Dacă alergați într-o cursă și depășiți persoana de pe locul 2, pe ce loc vă aflați?
 - Un fermier a avut 15 oi și toate în afara de 8 au murit. Câte oi mai are fermierul? (Răspuns numeric)
 - Tatal lui Emily are trei fiice. Primele două se numesc April (Aprilie) și May (Mai). Cum se numește cea de-a treia fiică?
 - Câți metri cubi de pământ sunt într-o groapă de 3 m lungime, 3 m lățime și 3 m înălțime? (Răspuns numeric).

8. PUNTAJ CULTURĂ DE SECURITATE ***: 9 percentila 15**

***** cunoaștere în domeniul studiilor de securitate și apărare

- 20 itemi, pe două niveluri de profunzime.
- Ex.: (Nivel superficial) Conflictul din Syria a început în anul...
(Nivel de profunzime) Principala misiune a "căștilor albe" în Syria este reprezentată de

În încheiere, ne exprimăm speranța că participarea la studiul nostru a fost o experiență interesantă și utilă. Orice comentariu, sugestie, critică, sunt binevenite pe această adresă de e-mail.

VĂ MULȚUMIM!"